IAF | Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

2015:4

Arbetsförmedlingens återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program

Kartläggning initierad av IAF

Rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen

Dnr: 2014/162

Arbetsförmedlingen
Hälsingegatan 38
113 99 STOCKHOLM

Arbetsförmedlingens återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program

Kartläggning initierad av IAF

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har kartlagt omprövnings-ärenden där de lokala arbetsförmedlingskontoren har ändrat beslut om återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program.

Arbetsförmedlingen har fått möjlighet att faktagranska rapporten.

Beslut i detta ärende har fattats av Jan-Olof Dahlgren, generaldirektör.

Ansvarig chef har varit Lorraine Davidsson, biträdande chef för Granskningsenheten.

Rapporten har utarbetats inom IAF av utredarna Jessica Edelbro Laurell och Anneli Oinas Granskningsenheten. I arbetet har även utredare Eva Nordström, Analysenheten och verksjurist Urban Nilsson Rättsenheten deltagit. I den slutliga beredningen har Peter Wikhagen, t.f. enhetschef och Catarina Fredriksson, biträdande chef för Granskningsenheten deltagit.

Katrineholm den 6 mars 2015

Jan-Olof Dahlgren
Generaldirektör

Jessica Edelbro Laurell
Utredare

Anneli Oinas
Utredare

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Box 210
641 22 Katrineholm
www.iaf.se

Innehållsförteckning

Sammanfattning 4

1 Inledning 6
- 1.1 Bakgrund 6
- 1.2 IAF:s tidigare granskning av Arbetsförmedlingens omprövningsärenden 6
- 1.3 Syfte och frågeställningar 7
- 1.4 Avgränsningar 8
- 1.5 Metod och genomförande 8

2 Regelverket om återkallande och omprövning 11
- 2.1 Återkallande av anvisning 11
- 2.2 Omprövning av beslut 12

3 Arbetsförmedlingens rutiner för återkallande och omprövning 14
- 3.1 Rutiner för återkallande av anvisning 14
- 3.2 Rutiner för omprövning av återkallad anvisning 15

4 Antal begäranden om omprövning av beslut att återkalla en anvisning 18

5 Kartläggning av omprövningsärenden av återkallade anvisningar 19
- 5.1 Antal ändrade begäranden om omprövning 19
- 5.2 Kommunicering och orsaker att återkalla en anvisning 20
- 5.3 Beslutsfattare och återanvisning 21
- 5.4 Rättidsprövning och handläggningstid 22
- 5.5 Rättelseorsaker till omprövning av återkallande 22

6 Uppföljning av Arbetsförmedlingens åtgärder 25

7 Utvecklingen av Arbetsförmedlingens anvisningar och återkallade anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program 26
- 7.1 Anvisningar och deltagande personer 26
- 7.2 Upphörda anvisningar 27
- 7.3 Återkallade anvisningar 29

8 Slutdiskussion 34

9 Käll- och litteraturförteckning 38

Bilagor

Sammanfattning

Arbetsförmedlingen anvisar arbetssökande till arbetsmarknadspolitiska program och ska återkalla anvisningen när han eller hon inte längre uppfyller villkoren för att delta i programmet. Den arbetssökande kan begära att Arbetsförmedlingen omprövar återkallandet om han eller hon är missnöjd med beslutet.

Kartläggningens syfte och genomförande

Uppdraget har haft följande syften:

- Att kartlägga omprövningsärenden där de lokala arbetsförmedlingskontoren har ändrat beslut om återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program.
- Att följa upp de åtgärder som Arbetsförmedlingen avsåg att vidta efter de brister som IAF tog upp i sin rapport om återkallande 2012.
- Att deskriptivt redovisa Arbetsförmedlingens återkallande av arbetsmarknadspolitiska program halvårsvis under åren 2012–2014.

IAF har genomfört en ärendekartläggning och sammanställt statistiska uppgifter för anvisningar och återkallanden.

Handläggning av omprövningsärenden av återkallade anvisningar

Kartläggningen av Arbetsförmedlingens handläggning av 66 omprövningsärenden visade följande:

- Arbetsförmedlingen kommunicerade inte den arbetssökande i 17 ärenden. Av dessa ändrades beslutet i 6 ärenden på grund av att ursprunglig kommuniceringen saknades eller var otydlig.
- Majoriteten av begärandena var skriftliga och drygt hälften av ärendena fick en daganteckning i AIS i samband med att begäran kom in. I mindre än hälften av ärendena handlade Arbetsförmedlingen omprövningsärenden inom en vecka.
- Arbetsförmedlingen motiverade omprövningsbeslutet i 46 ärenden. I 50 procent av dessa var ändringsorsaken *inte följer regelverket i handläggningen* eller *felaktig handläggning eller bristande information till den sökande.*
- I 30 procent av alla ändrade beslut var dokumentationen i AIS otydlig eller saknades helt.
- Arbetsförmedlingen gjorde rättidsprövning i cirka 40 procent. I de flesta ärenden var det en annan handläggare eller chef som hade gjort omprövningen och ändrat beslutet än den som hade gjort återkallandet av anvisningen.
- Återanvisning till programmet skedde i de flesta fall till dagen efter återkallandedagen.

Uppföljning av Arbetsförmedlingens åtgärder

Arbetsförmedlingen har förtydligat handläggarstödet när det gällde om ett felaktigt beslut av återkallande kunde rättas oberoende om besvärstiden hade passerat eller inte.

De har inte gjort någon fylligare omprövningshänvisning, men de arbetar dock med en översyn av samtliga beslut för att ge en enhetlig och rättssäker utformning av besvärshänvisningar.

Utveckling av anvisningar och återkallade anvisningar

Antalet anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program under första halvåret 2014 var cirka 199 000, vilket var en minskning jämfört med 2013 men något fler än 2012. De tre vanligaste programmen för alla perioderna var *jobb- och utvecklingsgarantin, jobbgarantin för ungdomar* och *förberedande insatser.*

Under första halvåret 2014 upphörde cirka 240 000 anvisningar till program. Arbetsförmedlingen återkallade drygt 6,4 procent av dessa. Det är en ökning sedan 2012 då 3,7 procent av anvisningarna återkallades.

De två vanligaste orsakerna till återkallande i jobb- och utvecklingsgarantin var att den arbetssökande hade avvisat en insats eller uppfyllde ett nytt arbetsvillkor. För jobbgarantin för ungdomar var de två vanligaste orsakerna till återkallande att den arbetssökande hade avvisat en insats eller misskött sig eller stört verksamheten.

1 Inledning

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) ska enligt 2 § förordning (2007:906) med instruktion[1] för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen granska handläggningen av och rutinerna för handläggning av ärenden hos Arbetsförmedlingen om återkallande av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program. IAF ska även påtala de brister som man finner vid granskningen för Arbetsförmedlingen.

1.1 Bakgrund

IAF har sedan 2004 granskat Arbetsförmedlingens handläggning och rutiner vad gäller återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program. I de senaste granskningarna 2011 och 2012 har IAF inriktat sig på omprövningsärenden där de lokala arbetsförmedlingskontoren har ändrat besluten av återkallade anvisningar.

Arbetsmarknadspolitiska program syftar till att stärka den enskildes möjligheter att få eller behålla ett arbete. Ansvarig för programmen är Arbetsförmedlingen enligt 1 § lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program om inte annat föreskrivs. Arbetsförmedlingen beskriver i sin rapport *Arbetsmarknadspolitiska program – årsrapport 2013*[2] att arbetsmarknadspolitiska program ska leda till att de arbetssökande får en starkare ställning på arbetsmarknaden och bättre förutsättningar att få ett arbete. Den arbetssökande behåller anknytning till arbetsmarknaden, vilket minskar risken för långvarig arbetslöshet och utslagning.

1.2 IAF:s tidigare granskning av Arbetsförmedlingens omprövningsärenden

Redan 2011 hade IAF för avsikt att granska hur de lokala arbetsförmedlingskontoren handlade de begäranden av omprövning av beslut om att återkalla anvisning av arbetsmarknadspolitiska program som de fick in. Granskningen var dock inte möjlig att genomföra då, eftersom dessa ärenden inte var spårbara på de lokala arbetsförmedlingskontoren. IAF påtalade i rapporten 2011:33[3] brister i hanteringen av omprövningsärenden och att dessa ärenden inte var sök- och uppföljningsbara. Arbetsförmedlingen svarade i februari 2012 att de omedelbart

[1] Arbetsmarknadsdepartementet har i DS 2013:59 Åtgärder inom aktivitetsstödet m.m. föreslagit en förändring i instruktionen med följande lydelse: ”granska handläggningen av och rutinerna för handläggning av ärenden hos Arbetsförmedlingen om varning och avstängning från rätt till aktivitetsstöd och utvecklingsersättning samt om återkallande av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program.” s.45.
[2] Arbetsmarknadspolitiska program – årsrapport 2013, Arbetsförmedlingens återrapportering 2014, 2014-05-02. Hämtad från www.arbetsformedlingen.se.
[3] IAF:s rapport 2011:33 Arbetsförmedlingens beslut att återkalla anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program.

skulle införa diarieföring eller någon annan typ av spårbarhet för omprövningsärenden av återkallade anvisningar.

IAF följde upp de åtgärder som Arbetsförmedlingen hade vidtagit utifrån de påtalade bristerna i rapporten 2012:16[4]. Även denna gång hade IAF för avsikt att granska handläggningen av omprövningsärenden där beslutet om att återkalla anvisning ändrats av de lokala arbetsförmedlingskontoren. Totalt kom det in 165 begäranden om omprövning under en tremånadersperiod under 2012. Granskningen kom emellertid att omfatta endast 15 ärenden eftersom Arbetsförmedlingen införde diarieföring av omprövningsärenden först den 25 juni 2012, vilket var mitt under pågående uppdrag.

Under granskningen 2012 fann IAF även att Arbetsförmedlingens handläggarstöd var otydligt när det gällde om ett felaktigt beslut av återkallande kunde rättas oberoende av om besvärstiden hade passerat eller inte. Även besvärshänvisningen i beslutet till den sökande efter ett beslut om återkallande var otydligt när det gällde hur Arbetsförmedlingen hanterade en omprövningsbegäran. I rapporten[5] påtalade IAF dessa brister och bad Arbetsförmedlingen svara på vilka åtgärder som de hade vidtagit eller skulle vidta. Arbetsförmedlingen svarade IAF den 27 mars 2013 att de avsåg att

- ta fram ett utförligt handläggarstöd där det framgår tydligare att felaktiga beslut kan rättas även efter att tre veckors besvärstid har löpt ut
- göra en fylligare omprövningshänvisning i besluten om återkallande av anvisning där det framgår hur ärendet hanteras av Arbetsförmedlingens lokala kontor och av enheten Central omprövning.

1.3 Syfte och frågeställningar

Uppdraget har flera syften. Dels är det att kartlägga omprövningsärenden där de lokala arbetsförmedlingskontoren har ändrat beslut om återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program, dels är det att följa upp de åtgärder som Arbetsförmedlingen skulle vidta för att komma till rätta med de brister som IAF tog upp i sin rapport om återkallande år 2012[6]. Syftet är även att deskriptivt redovisa Arbetsförmedlingens återkallanden av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program halvårsvis under åren 2012, 2013 och 2014.

Följande frågeställningar har formulerats för att uppnå kartläggningens syften:

- Hur många begäranden om omprövning av beslut att återkalla en anvisning till arbetsmarknadspolitiska program kom in till de lokala arbetsförmedlingarna under april 2013–mars 2014?

[4] IAF:s rapport 2012:16 Arbetsförmedlingens återkallande av arbetsmarknadspolitiska program.
[5] Ibid.
[6] Ibid.

- Hur såg handläggningen ut av de omprövningsärenden som de lokala arbetsförmedlingarna ändrade (rättelsebeslut) under april 2013–mars 2014?
- Har Arbetsförmedlingen genomfört de planerade åtgärderna av de brister som IAF påtalade 2012 när det gäller hanteringen av omprövningsärenden?
- Hur har antalet anvisningar och återkallande av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program utvecklats mellan åren 2012 och 2014?

1.4 Avgränsningar

Kartläggningen omfattar endast de begäranden om omprövning som de lokala arbetsförmedlingskontoren har ändrat. De begäranden om omprövning som lämnats vidare till enheten Central omprövning ingår inte i kartläggningen.

IAF avser inte att bedöma om Arbetsförmedlingen har handlagt ärendena korrekt utifrån gällande regelverk och inte heller om den arbetssökande i något fall gått miste om någon ersättning för tiden mellan återkallandet och återanvisningen.

1.5 Metod och genomförande

IAF kontaktade Arbetsförmedlingen via brev den 13 februari 2014 för att informera om uppdraget. Inför den fortsatta uppdragsplaneringen hämtade IAF samtidigt in uppgifter om antalet diarieförda omprövningsärenden där de lokala arbetsförmedlingskontorens omprövning ledde till att beslut om återkallad anvisning till arbetsmarknadspolitiska program ändrades under 2013.

1.5.1 Det totala antalet begäranden om omprövning av återkallade anvisningar

För att kunna redovisa det totala antalet diarieförda begäranden om omprövning av beslut att återkalla en anvisning som hade kommit till de lokala arbetsförmedlingskontoren, begärde IAF in uppgifter från Arbetsförmedlingen för perioden april 2013–mars 2014. Redovisningen i denna rapport är uppdelad på Arbetsförmedlingens marknadsområden.

1.5.2 Kartläggningen av omprövningsärenden

Inför kartläggningen av omprövningsärenden begärde IAF in kopior från Arbetsförmedlingen av alla diarieförda omprövningsärenden med samtliga handlingar där beslutet om återkallande av anvisning var **ändrat** av den lokala arbetsförmedlingen under april 2013–mars 2014.

För själva kartläggningen använde IAF en kartläggningsmall, se bilaga 1. Kartläggningen gjordes utifrån det material som Arbetsförmedlingen skickade till IAF, samt kompletterande information från Arbetsförmedlingens informationssystem, AIS. Exempel på kriterier i kartläggningsmallen var:

- kommunicering
- återkallande av anvisning
- begäran om omprövning
- motivering till rättelsebeslut.

1.5.3 Uppföljning av Arbetsförmedlingens åtgärder

För att följa upp Arbetsförmedlingens åtgärder av de brister som IAF hade påtalat 2012 frågade IAF i ett brev hur de hade åtgärdat bristerna. IAF har fått skriftligt svar från Arbetsförmedlingen om deras vidtagna åtgärder[7].

1.5.4 Redovisning av statistiska uppgifter

Från IAF:s databas AF-databasen hämtade IAF uppgifter om

- anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program
- antal personer som var i ett arbetsmarknadspolitiskt program
- antal upphörda anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program
- återkallade anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program för första halvåren 2012–2014.

IAF har valt att redovisa uppgifterna för de program där återkallandet av anvisningar regleras i förordningar och där Arbetsförmedlingen vid behov kan återkalla en anvisning. Dessa program är:

- Arbetslivsintroduktion
- Arbetsmarknadsutbildning
- Arbetspraktik
- Arbetsträning
- Förberedande insatser
- Jobb- och utvecklingsgarantin
- Jobbgarantin för ungdomar
- Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning
- Start av näringsverksamhet
- Särskilt anställningsstöd

[7] Arbetsförmedlingens svar 2014-06-04.

1.5.5 Rapportens disposition

Kapitel 2 beskriver de regelverk som styr återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program och omprövning av beslut om återkallande av anvisning. Därefter kommer Arbetsförmedlingens rutiner för handläggning för återkallande och omprövning i kapitel 3. Kapitel 4 redovisar det totala antalet begäranden om omprövning som har kommit till de lokala arbetsförmedlingskontoren under ett år. Resultatredovisningen av IAF:s kartläggning av omprövningsärenden börjar i kapitel 5. Kapitel 6 redovisar Arbetsförmedlingens åtgärder som de vidtagit sedan IAF:s senaste rapport om återkallade anvisningar. Kapitel 7 avslutar resultatredovisningen med en statistisk redovisning av arbetsmarknadspolitiska program, återkallanden och återkallandeorsaker. Resultatet diskuteras i kapitel 8.

2 Regelverket om återkallande och omprövning

Detta kapitel redogör för de författningsbestämmelser som reglerar återkallande av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program samt omprövning av beslut om återkallande av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program.

2.1 Återkallande av anvisning

Reglerna för återkallande av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program finns i följande lagrum:

- 37 § förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program
- 15 § förordningen (1997:1275) om anställningsstöd
- 15 § förordningen (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin
- 12 § förordningen (2007:813) om jobbgaranti för ungdomar

2.1.1 Arbetsmarknadspolitiska program och anställningsstöd

I 37 § första stycket förordningen om arbetsmarknadspolitiska program och 15 § första stycket förordningen om anställningsstöd står det

”Arbetsförmedlingen ska återkalla en anvisning till ett program om den som anvisats
– inte inställer sig den dag han eller hon skulle ha påbörjat programmet och inte heller anmäler giltigt förhinder,
– inte kan tillgodogöra sig programmet på ett tillfredställande sätt,
– missköter sig eller stör verksamheten, eller
– avvisar ett erbjudande om lämpligt arbete utan godtagbart skäl.”

I andra stycket i de båda lagrummen står det också att en anvisning även ska återkallas om det i övrigt finns särskilda skäl för återkallelse.

2.1.2 Jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar

Av 15 § första stycket förordningen om jobb- och utvecklingsgarantin står det att en anvisning till detta program

”*ska återkallas om den som anvisats*
1. avvisar någon insats inom programmet eller någon annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd, avvisar ett erbjudande om lämpligt arbete utan godtagbara skäl, inte redovisar sina jobbsökaraktiviteter eller inte har regelbunden kontakt med en arbetsförmedlare,
2. missköter sig eller stör verksamheten, eller
3. uppfyller ett nytt arbetsvillkor.”

I 12 § första stycket i förordningen om jobbgaranti för ungdomar finns det en liknande lydelse, men där saknas villkoret om regelbunden kontakt med en arbetsförmedlare. Av de båda lagrummens andra stycke framgår dock att en anvisning till programmen även ska återkallas om det i övrigt finns särskilda skäl för att återkalla den.

2.2 Omprövning av beslut

Detta avsnitt redogör för de bestämmelser som är tillämpliga när någon begär omprövning av ett beslut om att återkalla en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program.

2.2.1 Förvaltningslagens bestämmelser om omprövning av beslut

De sökande ska underrättas om innehållet i ett beslut som en myndighet fattar i ett ärende, om det är frågan om myndighetsutövning mot någon enskild, enligt 21 § första stycket förvaltningslagen (1986:223). Vidare framgår det av andra stycket i samma paragraf att om beslutet går parten emot och kan överklagas ska de sökande underrättas om hur de kan överklaga det.

Regeln om omprövning av en myndighets beslut finns i 27 § förvaltningslagen (1986:223). I 3 § första stycket stadgas dock att lagen är subsidiär, det vill säga att ”*om en annan lag eller en förordning innehåller någon bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen*”. En avvikande bestämmelse i annan lag eller förordning får således företräde framför förvaltningslagen.

Förvaltningslagens 27 § första stycket 1 har följande lydelse:

”*Finner en myndighet att ett beslut, som den har meddelat som första instans, är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, skall myndigheten ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part”.*

När en myndighet finner att ett av dess meddelade beslut är uppenbart oriktigt, ska beslutet upphävas eller ändras om det kan ske snabbt, enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part. Oftast uppmärksammas myndigheten på oriktigheten av en enskild part, men även när myndigheten på eget initiativ upptäcker en oriktighet ska beslutet ändras.

2.2.2 Bestämmelser om omprövning av beslut i speciallagstiftning

Vid sidan av de generella bestämmelserna i förvaltningslagen om omprövning av beslut, finns särskilda bestämmelser om omprövning av beslut om återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiskt program i följande lagrum:

- 39 § förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program
- 22 § förordningen (1997:1275) om anställningsstöd

- 22 § förordningen (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin
- 16 § förordningen (2007:813) om jobbgaranti för ungdomar

Bestämmelserna i dessa lagrum är identiska och säger att:

”Arbetsförmedlingens beslut enligt denna förordning ska omprövas hos myndighetens centrala enhet för omprövning, om det begärs av den som beslutet gäller. Vid omprövningen får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel.

En begäran om omprövning ska vara skriftlig. Begäran ska ges in till Arbetsförmedlingen och ska ha kommit in dit inom tre veckor från den dag då den som begär omprövning fick del av beslutet.”

Förordningarna föreskriver således ett skriftlighetskrav och uppställer en tidsfrist för när den enskilde kan begära omprövning av ett beslut om att återkalla en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program.

3 Arbetsförmedlingens rutiner för återkallande och omprövning

Arbetsförmedlingen har interna dokument som beskriver rutinerna för att återkalla anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program och för att ompröva återkallade beslut. Dessa dokument är tillgängliga för medarbetare på Arbetsförmedlingens intranät, Vis. Detta kapitel handlar om det huvudsakliga innehållet i dessa rutiner uppdelat på återkallande och omprövning.

3.1 Rutiner för återkallande av anvisning

Arbetsförmedlingen beskriver processen som sker i samband med ett återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program i sitt interna dokument *Checklista för beslut om återkallande av anvisning*[8]. Processen innehåller tre delar: dokumentation, kommunicering och beslut.

Dokumentation: Arbetsförmedlingen dokumenterar samtliga iakttagelser och händelser som kan ligga till grund för och kan ha betydelse för beslut om återkallande av anvisning. Denna dokumentation sker löpande i daganteckningar i AIS. Andra inkomna handlingar från till exempel anordnare ska noteras i AIS och var handlingarna förvaras.

Kommunicering: Ett programbeslut får inte återkallas utan att den arbetssökande har tagit del av uppgifter som har tillförts ärendet (dag-, tjänsteanteckningar, inkomna handlingar). Den arbetssökande ska också få tillfälle att säga sin mening om de uppgifter som ingår i materialet. Detta innebär att Arbetsförmedlingen innan beslut om återkallande fattas, ska ge den arbetssökande det material som återkallandet baseras på och han eller hon ska få rimlig tid att yttra sig över de uppgifter som har blivit kommunicerade. En kommunicering kan ske muntligt eller skriftligt och den ska noteras i en daganteckning med uppgifter om vad som har blivit delgivet.

Arbetsförmedlingen hänvisar även till en mall till ett följebrev som kan användas vid kommunicering av handlingar.

Den arbetssökande ska få information om rätten att kvarstå som arbetssökande även efter ett återkallande och bör få frågan om han eller hon vill stå kvar som arbetssökande. Den informationen kan ha stor betydelse för ersättningen om en arbetssökandes begäran om omprövning skulle bifallas.

Beslut: Efter dokumentation och kommunicering har Arbetsförmedlingen två alternativ att ta ställning till. Antingen accepterar Arbetsförmedlingen den arbetssökandes invändningar och återkallar inte anvisningen, vilket då dokumenteras och meddelas den arbetssökande muntligen. Om Arbetsförmedlingen efter den arbetssökandes invändningar fortfarande anser att det finns grund för

[8] Checklista för beslut om återkallande av anvisning, AF Vis 2014-07-09.

återkallande så fattar de beslut om att återkalla anvisningen, vilket i så fall börjar gälla direkt. Det blir också sista dagen för aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning[9]. Arbetsförmedlingen ska delge den arbetssökande beslutet via post eller personligen och dokumentera detta i AIS.

Arbetsförmedlingens beslutsmeddelande om återkallande innehåller

- dagen för beslutet, vilken arbetsförmedling och vem som har fattat beslutet
- beslutets art, till exempel återkallelse av anvisning till jobb- och utvecklingsgarantin, återkallelsegrund, motivering och omprövningshänvisning.

Besvärshänvisningen i beslutet om återkallande har följande lydelse: *”Arbetsförmedlingens beslut ska omprövas om du begär det. Din begäran om omprövning ska ske skriftligt. Skrivelsen ska ges in till den arbetsförmedling som meddelat beslutet och ska ha kommit in dit inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet.”*

3.2 Rutiner för omprövning av återkallad anvisning

Arbetsförmedlingens interna dokument *Omprövning och överklagande av Arbetsförmedlingens beslut* [10] beskriver handläggningen av omprövningsärenden från det att en begäran om omprövning kommer in till Arbetsförmedlingen till det att enheten Central omprövning fattar beslut i ärendet eller, om beslutet är överklagbart, ärendet överklagas.[11]

Den arbetssökande som har fått sin anvisning återkallad och är missnöjd med Arbetsförmedlingens beslut kan begära omprövning av beslutet med stöd av bestämmelserna i de förordningar som reglerar arbetsmarknadspolitiska program, se avsnitt 2.2. En begäran om omprövning ska vara skriftlig och innehålla information om vilket beslut som begärs omprövat samt vilken ändring som begärs. Begäran ska skickas till det arbetsförmedlingskontor som har fattat det aktuella beslutet, och den ska ha kommit in inom tre veckor efter att den sökande fick vetskap om återkallandet. Om ett beslut överklagas innan det har omprövats ska överklagandet ses som en begäran om omprövning. Omprövning av ett beslut får begäras av den som beslutet gäller eller genom ett ombud. Endast en skrivelse som kommer in efter att ett beslut om återkallande är fattat ska hanteras som en begäran om omprövning.

[9] Sista dag för ersättning gäller inte en arbetssökande som uppbär etableringsersättning i sitt program.
[10] Omprövning och överklagande av Arbetsförmedlingens beslut, AF Vis 2014-03-25.
[11] IAF sammanfattar de huvudsakliga delarna av dokumentet i detta avsnitt.

När det lokala arbetsförmedlingskontoret får in en begäran om omprövning ska de omgående registrera ett ärende i diariesystemet AFDia[12], samt göra en daganteckning i AIS.

Om ett beslut är uppenbart oriktigt är arbetsförmedlingskontoret skyldigt att självt ompröva sitt beslut enligt 27 § förvaltningslagen (FL). Det innebär att beslutet ska ändras om det är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, och ändringen kan göras snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för den enskilde. Vid tidpunkten för IAF:s kartläggning var Arbetsförmedlingens tidigare rutinbeskrivning C*hecklista för beslut om återkallande av anvisning* från den 28 oktober 2013 aktuell. Av den framgick även att ”omprövningsbeslutet bör göras av annan person än den som fattade beslutet om återkallande av anvisning”. Detta var förändrat i det uppdaterade dokumentet *Checklista för beslut om återkallande av anvisning* som kom den 9 juli 2014 och framgick inte av det nya dokumentet *Omprövning och överklagande av Arbetsförmedlingens beslut*.

Av Arbetsförmedlingens rutiner framgår även att en omprövning kan göras även om begäran anses ha kommit in för sent (27 § FL). Om ett beslut ändras ska handläggaren göra en tjänsteanteckning i AIS och AFDia. När kontoret ändrar beslutet på det sätt som den arbetssökande begär förfaller begäran om omprövning och Arbetsförmedlingen kan avsluta ärendet. Arbetsförmedlingen ska motivera det nya beslutet så att det framgår varför beslutet har ändrats helt eller delvis. Handläggningen av ärendet fortsätter då på kontoret utifrån det nya beslutet. Enligt C*hecklista för beslut om återkallande av anvisning* från den 28 oktober 2013 framgick även att ”i de fall som begäran om omprövning bifalles ska tiden ställas tillbaks till den dag återkallelse gjordes. Detta innebär att en arbetssökande återanvisas till programmet och har rätt till aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning från den dag återkallandet gällt”. Detta framgick inte av det nya handläggarstödet.

I de fall som kontoret inte har ändrat beslutet helt enligt begäran om omprövning ska kontoret pröva om begäran har kommit in i rätt tid enligt 24 § förvaltningslagen. Om begäran om omprövning har kommit in för sent ska den avvisas genom ett skriftligt avvisningsbeslut[13], i annat fall ska den skickas till enheten Central omprövning tillsammans med relevanta handlingar i ärendet. En begäran om omprövning ska hanteras skyndsamt, vilket normalt innebär inom en vecka. Därefter hanterar enheten Central omprövning omprövningsärendet enligt gällande rutiner. Om den arbetssökande är missnöjd med deras avslagsbeslut kan det överklagas till förvaltningsrätten enligt vad som framgår av respektive förordning[14].

---

[12] AFDia är Arbetsförmedlingens system för diarieföring.

[13] Även avvisningsbeslut kan omprövas och kan på den sökandes begäran omprövas av enheten Central omprövning.

[14] Förordning (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program, Förordning (1997:1275) om anställningsstöd, Förordning (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin och Förordning (2007:813) om jobbgaranti för ungdomar.

Enligt Arbetsförmedlingens arbetsordning har alla chefer på Arbetsförmedlingen rätt att göra en rättidsprövning enligt 24 § och en omprövning enligt 27 § förvaltningslagen. Inom ramen för sin delegation har en chef rätt att delegera beslutsbefogenheten vidare till underställd chef eller medarbetare[15].

[15] Generaldirektörens arbetsordning. Arbetsförmedlingen, Vis, 2014-03-11.

4 Antal begäranden om omprövning av beslut att återkalla en anvisning

IAF har fått in uppgifter om det totala antalet diarieförda begäranden om omprövning av återkallade anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program som kom in till de lokala arbetsförmedlingskontoren under ett år.

Tabell 1. Antalet diarieförda begäranden om omprövning av beslut att återkalla anvisning till arbetsmarknadspolitiska program som kom in till de lokala arbetsförmedlingskontoren under perioden 1 april 2013–31 mars 2014.

Marknadsområde (MO)	Jobb- och utvecklings-garantin	Jobbgarantin för ungdomar	Övriga program*	Totalt
Stockholm/Gotland, MO 1	85	9	0	**94**
Norra Mälardalen, MO 2	40	16	1	**57**
Södra Mälardalen/Östergötland, MO 3	62	31	0	**93**
Göteborg/Halland, MO 4	43	14	0	**57**
Nordvästra Götaland, MO 5	51	29	0	**80**
Västra Svealand, MO 6	42	17	3	**62**
Södra Götaland, MO 7	105	36	3	**144**
Småland, MO 8	26	8	1	**35**
Södra Norrland, MO 9	33	31	1	**65**
Norra Norrland, MO10	14	7	0	**21**
Totalt	**501**	**198**	**9**	**708**

*Aktiviteter inom vägledning och platsförmedling, arbetslivsinriktad rehabilitering, arbetsmarknadsutbildning och förberedande utbildning.

Tabell 1 visar att antalet diarieförda omprövningsärenden som kom in till de lokala arbetsförmedlingskontoren var totalt 708. Begäran om omprövningar av återkallad anvisning är fördelade på tio marknadsområden. Södra Götaland är det marknadsområde som har fått in störst antal begäranden om omprövning (144), medan Norra Norrland har fått in minst antal begäranden (21). De flesta begärandena om omprövning gäller jobb- och utvecklingsgarantin där antalet inkomna ärenden är 501 och för jobbgarantin för ungdomar är antalet 198. Utöver dessa två program kom det även in 9 begäranden om omprövning som gällde anvisning till övriga program, fördelade på aktiviteter inom vägledning och platsförmedling (3), arbetsmarknadsutbildning (3), arbetslivsinriktad rehabilitering (2) och förberedande utbildning (1).

5 Kartläggning av omprövningsärenden av återkallade anvisningar

I detta kapitel redovisar IAF först antalet begäranden om omprövning av beslut att återkalla anvisning som ändrades under perioden april 2013–mars 2014. Därefter kommer kapitlet att handla om resultatet från kartläggningen. Det beskriver Arbetsförmedlingens handläggning vad gäller kommunicering och orsaker att återkalla en anvisning, beslutsfattare och återanvisning, rättidsprövning och handläggningstid samt rättelseorsaker till omprövning av återkallande.

Efter IAF:s begäran om omprövningsärenden där de lokala arbetsförmedlingskontoren hade ändrat beslut av återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program skickade Arbetsförmedlingen handlingar till 117 ärenden. I IAF:s kartläggning ingår 66 av dessa 117 ärenden. De resterande 51 ärendena ingick inte i kartläggningen eftersom de inte uppfyllde kriterierna, det vill säga att det lokala arbetsförmedlingskontoret inte hade gjort någon rättelse av återkallandet. Bland de handlingar som skickades till IAF fanns bland annat beslut om återkallande, begäran om omprövning och daganteckningar i AIS. Ett av ärendena bestod av en aktkappa utan några handlingar och var inte spårbart med personnummer eller ärendenummer. IAF har ändå kunnat se vissa uppgifter på aktkappan och därför är ärendet med i kartläggningen. Det betyder dock att det totala antalet inte alltid stämmer med 66 ärenden.

5.1 Antal ändrade begäranden om omprövning

IAF har fått kartläggningsunderlag i form av omprövningsärenden där de lokala arbetsförmedlingskontoren har ändrat besluten av återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program. Samtliga 66 kartlagda ärenden var fördelade mellan jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar.

Tabell 2: Antalet ändrade begäranden om omprövning som kom in till Arbetsförmedlingen fördelade på marknadsområden samt jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar under april 2013–mars 2014.

Marknadsområde (MO)	Jobb- och utvecklings-garantin	Jobbgarantin för ungdomar	Totalt
Stockholm/Gotland, MO 1	5	0	5
Norra Mälardalen, MO 2	0	2	2
Södra Mälardalen/Östergötland, MO 3	2	1	3
Göteborg/Halland, MO 4	7	1	8
Nordvästra Götaland, MO 5	12	4	16
Västra Svealand, MO 6	4	3	7
Södra Götaland, MO 7	10	4	14
Småland, MO 8	1	1	2
Södra Norrland, MO 9	7	1	8
Norra Norrland, MO 10	1	0	1
Totalt	**49**	**17**	**66**

Tabell 2 visar att Nordvästra Götaland och Södra Götaland är de marknadsområden som har flest omprövningsärenden där det lokala arbetsförmedlingskontoret har gjort en ändring. Tabellen visar också att Norra Norrland, Norra Mälardalen, Södra Mälardalen/Östergötland och Småland endast har gjort enstaka rättelser. Det kommer in flest begäranden om omprövning när det gäller ärenden i Jobb- och utvecklingsgarantin.

I 64 ärenden var begäran om omprövning skriftlig, i ett ärende lämnades begäran in muntligt och i ett ärende framgår det inte. I samband med att begäran om omprövning kom in gjorde Arbetsförmedlingen en daganteckning i AIS i 37 av de 66 kartlagda ärendena. I 28 ärenden saknades en notering från samma dag som begäran kom in. Dessa 28 ärenden är fördelade på alla marknadsområden utom Småland. Ett ärende var inte spårbart och därmed kunde IAF inte utläsa om det fanns dokumentation i det fallet.

5.2 Kommunicering och orsaker att återkalla en anvisning

Kommunicering inom ett återkallande av anvisning innebär att Arbetsförmedlingen informerar den sökande om varför man överväger ett återkallande. Inför återkallandet av en anvisning kommunicerade Arbetsförmedlingen den arbetssökande i 49 av 66 ärenden. Av de 17 ärenden där kommunicering inte hade skett hade arbetsförmedlingskontoret senare ändrat beslutet i 6 ärenden på grund av att *kommunicering saknades* eller att *kommuniceringen var otydlig*. I ett

ärende använde Arbetsförmedlingen ett *varningsbrev* i stället för kommunicering och i ett annat ärende skickade Arbetsförmedlingen en *förfrågan* i stället för ett kommuniceringsbrev. Dessa 17 ärenden finns på marknadsområden Stockholm/Gotland, Södra Mälardalen/Östergötland, Göteborg/Halland, Nordvästra Götaland, Västra Svealand och Södra Götaland.

I samtliga ärenden vid återkallande av anvisning till jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar hänvisade Arbetsförmedlingen till gällande förordningar för respektive program.

Vad gäller återkallade anvisningar till jobb- och utvecklingsgarantin kan IAF redovisa orsaker till 48 av 49 ärenden. Ett av ärendena var inte spårbart. Orsaker till att Arbetsförmedlingen återkallade var

- avvisat erbjudet arbete/insats/åtgärd, inte redovisat sökta jobb eller inte haft regelbunden kontakt (36 ärenden)
- misskött eller stört verksamheten (11 ärenden)
- särskilda skäl (1 ärende).

När det gäller återkallade anvisningar till jobbgarantin för ungdomar visar kartläggningen att det fanns orsaker till återkallande i alla 17 ärenden. Orsaker till återkallande var:

- avvisat erbjudet arbete/insats/åtgärd, inte redovisat sökta jobb (13 ärenden)
- misskött eller stört verksamheten (3 ärenden)
- särskilda skäl (1 ärende).

5.3 Beslutsfattare och återanvisning

IAF:s kartläggning visar att det i 61 av de 66 ärendena var en annan handläggare som gjorde omprövningen och ändrade beslutet än den som hade gjort återkallandet av anvisningen. I 47 av samtliga kartlagda ärenden var det en chef som fattade beslutet om omprövning. I 4 av de 66 ärenden var det samma person som har gjort återkallandet och beslutat om omprövning. Dessa ärenden finns i marknadsområden Nordvästra Götaland, Södra Götaland och Södra Norrland. I 1 ärende kunde IAF inte utläsa vem som fattat beslut eftersom ärendet inte var spårbart.

Efter ändring av besluten gjorde de lokala arbetsförmedlingskontoren i 57 av de 66 ärendena en ny anvisning från och med dagen efter återkallandedagen. Av de 9 ärenden som inte anvisades till dagen efter återkallandedagen kan IAF utläsa följande:

- I 1 ärende gjorde Arbetsförmedlingen en ny anvisning som skulle börja gälla 1,5 månad före återkallandet[16].
- 3 arbetssökande återanvisades till samma datum som återkallandet.
- I 1 ärende anvisades den arbetssökande till ett program fyra dagar före omprövningsbeslutet, vilket Arbetsförmedlingen motiverar med att det är den dagen som den arbetssökande återanmälde sig.
- I 2 ärenden har arbetsförmedlingskontoret tagit beslut från och med samma dag som omprövningsbeslutet fattades.
- 1 arbetssökande anvisades 45 dagar efter återkallandet, knappt en månad efter omprövning[17].

Det var 1 ärende som inte var spårbart varför ny anvisning inte kunde utläsas.

5.4 Rättidsprövning och handläggningstid

IAF:s kartläggning visar att i 27 av de 66 kartlagda omprövningsärendena framgår rättidsprövningen av dokumentationen enligt 24 § förvaltningslagen. I 39 ärenden framgår inte rättidsprövningen i dokumentationen. Dessa 39 ärenden är representerade i alla marknadsområden.

Med handläggningstid syftar IAF på tiden från att en begäran om omprövning kom in till det lokala arbetsförmedlingskontoret till att kontoret ändrade beslutet. Arbetsförmedlingen handlade 28 av 66 ärenden inom en vecka. För 15 av ärendena var handläggningstiden inom två veckor. För 23 av ärendena var handläggningstiden mer än två veckor. Dessa 23 ärenden är fördelade på alla marknadsområden utom Göteborg/Halland. I ett av dessa 23 ärenden kom det in två begäranden om omprövning vid olika tidpunkter och först efter det andra begärandet handlade Arbetsförmedlingen ärendet och gjorde en ändring av beslutet. I ett annat ärende hade begäran om omprövning kommit in före återkallandet av anvisning hade verkställts.

5.5 Rättelseorsaker till omprövning av återkallande

IAF redovisar rättelseorsaker till omprövning av återkallade anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program utifrån om Arbetsförmedlingen har en tydlig eller otydlig beskrivning av rättelseorsaken eller om beskrivningen saknas helt i AIS. I 46 kartlagda ärenden framgick det en tydlig orsak till rättelsebeslutet vid begäran om omprövning. I 20 kartlagda ärenden framgick inte rättelseorsaken

[16] Ärendet hade handlagts som ett omprövningsärende, men efter rättelsebeslut felregistrerade Arbetsförmedlingen ärendet och gjorde en ny anvisning till det ursprungliga beslutsdatumet/första anvisningsdatumet.

[17] I detta fall hade den arbetssökande varit arbetslös två veckor efter återkallandet, och sedan haft nystartsjobb vid tidpunkten då rättelsebeslut fattades. IAF kunde vid kartläggningen utläsa att Arbetsförmedlingens avsikt hade varit att skriva in den sökande till programmet redan till dagen efter återkallandet.

eller orsaken var otydlig. Dessa ärenden är fördelade på marknadsområden Göteborg/Halland, Nordvästra Götaland, Västra Svealand, Södra Götaland och Södra Norrland.

5.5.1 Tydliga orsaker i omprövningsärenden

I 46 kartlagda omprövningsärenden anger Arbetsförmedlingen tydliga orsaker i daganteckningar i AIS i samband med ändringsbeslutet.

I 10 omprövningsärenden fanns det daganteckningar om att *ny information om nya omständigheter* hade tillkommit som Arbetsförmedlingen beskrivit i sin handläggning eller hänvisat till andra dokument som finns förvarade i personakten. I 2 av ärendena där Arbetsförmedlingen beskrivit att det kommit in nya omständigheter gjorde de ingen kommunicering enligt dagantecknin i AIS.

I 6 ärenden angav Arbetsförmedlingen att orsaken till omprövning var att *kommunicering saknas* eller att *kommuniceringen är otydlig*. I 1 av ärendena där kommunicering saknades hade Arbetsförmedlingen skickat en förfrågan i stället för ett kommuniceringsbrev. I 7 ärenden framgick som tydlig orsak till ändring av beslut att Arbetsförmedlingen *inte kan säkerställa att den sökande har fått kommuniceringsbrev, kallelse eller handlingsplan.* I 5 av de kartlagda ärendena var orsaken till ändring av beslut att de *inte följer regelverket i handläggningen.*

I 18 ärenden angav Arbetsförmedlingen att orsaken till omprövning var *felaktig handläggning eller bristande information* till den sökande. Kartläggningen visar att Arbetsförmedlingen hade:

- fattat beslut om återkallande trots att den sökande hade meddelat godtagbart hinder, svarat på kommunicering och besökt Arbetsförmedlingen på kallat möte
- brustit i administrativa rutiner (vid handläggarbyte, överklagan hade inte behandlats i tid, ingen dokumentation i AIS om att omprövning inkommit, ingen dokumentation om händelser som föranleder återkallande av anvisning, kommuniceringsbrev med för kort svarstid med mera)
- brustit i information om reglerna för uppehåll i program och inte informerat om kraven på tidsatta aktiviteter.

5.5.2 Otydliga eller saknade orsaker

I 14 ärenden fanns det otydliga daganteckningar i AIS, och IAF har inte kunnat utläsa orsaken till omprövningsbeslutet. De daganteckningar där omprövning beskrivs varierade. Av daganteckningarna framkom bland annat:

- Arbetsförmedlingen uppgav att det hade framkommit nya faktorer, men beskrev dem inte.

- Beslutet ändrades till den sökandes fördel eller som den sökande begärde, Arbetsförmedlingen beskrev inte vidare.
- Arbetsförmedlingen hänvisade endast till 27 § förvaltningslagen.

I 1 ärende hade ansökan om omprövning kommit in till Arbetsförmedlingen innan anvisningen hade blivit återkallad. I 6 ärenden hade Arbetsförmedlingen inte angett någon orsak till omprövningsbeslutet. I 1 ärende fanns endast en notering om bifall i aktkappan men IAF kunde inte utläsa orsaken till omprövningsbeslutet eftersom handlingar saknades och Arbetsförmedlingen kunde inte spåra ärendets personnummer.

6 Uppföljning av Arbetsförmedlingens åtgärder

Under den senaste granskningen 2012 påpekade IAF att Arbetsförmedlingens handläggarstöd var otydligt när det gällde om ett felaktigt beslut av återkallande av anvisning kunde rättas oberoende av om besvärstiden hade passerat eller inte. Arbetsförmedlingen svarade att de avsåg att ta fram ett utförligt handläggarstöd där det tydligare ska framgå att felaktiga beslut kan rättas även efter att tre veckors besvärstid löpt ut. Den 15 mars 2014 införde Arbetsförmedlingen ett nytt handläggarstöd *Omprövning och överklagande av Arbetsförmedlingens beslut.* Arbetsförmedlingen beskriver där att ”ett beslut som är uppenbart oriktigt kan omprövas enligt 27 § förvaltningslagen även om begäran om omprövning anses ha kommit in för sent”.

Vid samma granskning påtalade IAF att besvärshänvisningen i beslutet till den sökande efter ett beslut om återkallande var otydligt när det gällde hur Arbetsförmedlingen hanterar omprövningsbegäran. Arbetsförmedlingen svarade att de avsåg att göra en fylligare besvärshänvisning i beslutet om återkallelse där det ska framgå hur Arbetsförmedlingens lokala kontor och enheten Central omprövning hanterar ärendet. Vid årets kartläggning ställde IAF frågan: *På vilket sätt har Arbetsförmedlingen ändrat besvärshänvisningen som finns i beslutet om återkallelse?* Arbetsförmedlingen svarade i en skrivelse daterad den 4 juni 2014 att de inte hade gjort någon ändring och att deras ”uppfattning är att den besvärshänvisning som finns, innehåller nödvändig information för att den som tar del av beslutsmeddelandet ska kunna utnyttja rätten till omprövning”. Arbetsförmedlingen angav vidare att de har inlett en översyn av samtliga beslutsdokument för att ge en enhetlig och rättssäker utformning av besvärshänvisningar och att det arbetet pågår.

7 Utvecklingen av Arbetsförmedlingens anvisningar och återkallade anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program

I detta kapitel redovisas först utvecklingen under första halvåren 2012–2014 när det gäller antalet anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program och antalet personer som var i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Därefter redovisas antal upphörda anvisningar till program för samma perioder samt andelen återkallade anvisningar.

I redovisningen ingår de tio program som vars återkallande av anvisning regleras i förordningar.

7.1 Anvisningar och deltagande personer

Tabell 3: Antal anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program, första halvåren 2012–2014.

	Halvår 1 2012			Halvår 1 2013			Halvår 1 2014		
Arbetsmarknadspolitiska program	**Kvinnor**	**Män**	**Totalt**	**Kvinnor**	**Män**	**Totalt**	**Kvinnor**	**Män**	**Totalt**
Arbetslivsintroduktion	2 994	1 490	4 484	4 654	2 309	6 963	4 236	1 964	6 200
Arbetsmarknadsutbildning	3 847	6 624	10 471	3 897	7 553	11 450	2 346	4 805	7 151
Arbetspraktik	9 761	10 114	19 875	9 115	10 198	19 313	5 070	6 623	11 693
Arbetsträning *	-	-	-	-	-	-	507	640	1 147
Förberedande insatser	29 917	24 168	54 085	35 407	32 336	67 743	25 135	26 424	51 559
Jobb- och utvecklingsgarantin	27 807	32 340	60 147	30 980	38 545	69 525	33 282	42 028	75 310
Jobbgarantin för ungdomar	16 230	22 158	38 388	16 611	24 905	41 516	14 161	21 470	35 631
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning	279	137	416	505	488	993	414	349	763
Start av näringsverksamhet	1 505	1 640	3 145	1 555	1 871	3 426	555	620	1 175
Särskilt anställningsstöd	2 165	3 295	5 460	2 525	4 354	6 879	2 802	5 401	8 203
Totalt	**94 505**	**101 966**	**196 471**	**105 249**	**122 559**	**227 808**	**88 508**	**110 324**	**198 832**

*Arbetsträning blev ett arbetsmarknadspolitiskt program den 17 mars 2014.

Av tabell 3 framgår det att antalet anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program under första halvåret 2014 var 198 832. Det var fler anvisningar som gjordes avseende män än avseende kvinnor under alla tre perioderna.

Det framgår även att de tre vanligaste arbetsmarknadspolitiska programmen för alla perioderna var *jobb- och utvecklingsgarantin*, *jobbgarantin för ungdomar* och *förberedande insatser*.

Tabell 4: Antal personer som var i ett arbetsmarknadspolitiskt program, första halvåren 2012–2014.

	Halvår 1 2012			Halvår 1 2013			Halvår 1 2014		
Arbetsmarknadspolitiska program	**Kvinnor**	**Män**	**Totalt**	**Kvinnor**	**Män**	**Totalt**	**Kvinnor**	**Män**	**Totalt**
Arbetslivsintroduktion	5 554	2 676	8 230	7 523	3 605	11 128	6 205	2 859	9 064
Arbetsmarknadsutbildning	5 662	8 547	14 209	5 895	10 177	16 072	4 619	7 764	12 383
Arbetspraktik	10 970	11 201	22 171	10 409	11 421	21 830	6 031	7 426	13 457
Arbetsträning *	-	-	-	-	-	-	508	633	1 141
Förberedande insatser	33 116	26 380	59 496	40 653	35 687	76 340	31 847	31 045	62 892
Jobb- och utvecklingsgarantin	62 125	69 463	131 588	65 127	75 980	141 107	69 130	83 688	152 818
Jobbgarantin för ungdomar	33 478	42 371	75 849	32 526	46 231	78 757	29 222	42 527	71 749
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning	393	205	598	693	733	1 426	621	569	1 190
Start av näringsverksamhet	2 554	2 720	5 274	2 778	3 276	6 054	1 831	2 109	3 940
Särskilt anställningsstöd	4 722	7 333	12 055	4 768	7 709	12 477	5 313	9 579	14 892
Totalt antal personer**	**141 333**	**152 256**	**293 589**	**150 339**	**169 871**	**320 210**	**138 190**	**165 284**	**303 474**

* Arbetsträning blev ett arbetsmarknadspolitiskt program den 17 mars 2014.

**En person räknas endast en gång oavsett hur många olika program han eller hon har deltagit i under ett och samma halvår. Uppgiften är således inte en summa av antalet personer fördelat på program.

Tabell 4 visar antalet personer som var inskrivna i ett arbetsmarknadspolitiskt program under respektive period. Om en person var inskriven i samma program två gånger under perioden räknas den personen en gång. Om en person var inskriven i två olika program under perioden är den personen med en gång i varje program.

Av tabellen framgår det att det var 303 474 personer som någon gång under första halvåret 2014 var i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Under alla de tre redovisade perioderna var det fler män än kvinnor som var inskrivna i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Det framgår även att det program som flest var inskrivna i var *jobb- och utvecklingsgarantin*. Många var även inskrivna i *jobbgarantin för ungdomar* samt *förberedande insatser*.

7.2 Upphörda anvisningar

En anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program kan upphöra på tre olika sätt. Den kan antingen fullföljas, avbrytas eller återkallas. Följande två avsnitt redovisar det totala antalet upphörda anvisningar samt andelen av dessa som återkallades. Antalet upphörda anvisningar fördelat på hur de upphört, program, period och kön redovisas i bilaga 2–4.

Tabell 5: Antal upphörda anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program, första halvåren 2012–2014.

Arbetsmarknadspolitiskt program	Halvår 1 2012			Halvår 1 2013			Halvår 1 2014		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Arbetslivsintroduktion	4 300	2 059	6 359	5 668	2 787	8 455	4 361	2 018	6 379
Arbetsmarknadsutbildning	7 647	12 664	20 311	7 874	13 227	21 101	3 731	5 714	9 445
Arbetspraktik	10 516	10 411	20 927	10 710	11 988	22 698	6 495	8 130	14 625
Arbetsträning *	-	-	-	-	-	-	201	235	436
Förberedande insatser	39 290	32 361	71 651	48 210	47 825	96 035	26 364	21 166	47 530
Jobb- och utvecklingsgarantin	38 001	44 367	82 368	41 765	50 796	92 561	42 682	53 242	95 924
Jobbgarantin för ungdomar	28 869	36 298	65 167	26 312	37 056	63 368	22 067	31 413	53 480
Projekt med arbetsmarknads-politisk inriktning	297	167	464	715	826	1 541	571	635	1 206
Start av näringsverksamhet	1 279	1 345	2 624	1 496	1 657	3 153	1 484	1 777	3 261
Särskilt anställningsstöd	2 583	3 920	6 503	2 533	3 742	6 275	2 764	4 885	7 649
Totalt	**132 782**	**143 592**	**276 374**	**145 283**	**169 904**	**315 187**	**110 720**	**129 215**	**239 935**

***** Arbetsträning blev ett arbetsmarknadspolitiskt program den 17 mars 2014.

Av tabell 5 framgår det att det under första halvåret 2014 var 239 935 anvisningar som upphörde genom att de fullföljdes, avbröts eller återkallades. Antalet var lägre jämfört med både första halvåret 2012 och 2013. Under samtliga tre perioder var det något fler upphörda anvisningar som avsåg män än kvinnor. De tre programmen med flest upphörda anvisningar var för alla tre perioderna *förberedande insatser, jobb- och utvecklingsgarantin* och *jobbgarantin för ungdomar*.

7.3 Återkallade anvisningar

7.3.1 Återkallade anvisningar fördelat på program och kön

Tabell 6: Andel återkallade anvisningar i procent av totalt antal upphörda anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program, första halvåren 2012–2014.

Arbetsmarknadspolitiskt Program	Första halvåret 2012			Första halvåret 2013			Första halvåret 2014		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Arbetslivsintroduktion	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Arbetsmarknadsutbildning	0,6 %	0,8 %	0,7 %	0,5 %	1,0 %	0,8 %	0,5 %	0,8 %	0,7 %
Arbetspraktik	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,3 %	0,2 %	0,1 %	0,3 %	0,2 %
Arbetsträning *	-	-	-	-	-	-	0,0 %	0,4 %	0,2 %
Förberedande insatser	0,2 %	0,6 %	0,4 %	0,4 %	0,8 %	0,6 %	0,2 %	0,4 %	0,3 %
Jobb- och utvecklingsgarantin	6,0 %	6,3 %	6,2 %	7,2 %	8,2 %	7,7 %	7,9 %	9,5 %	8,8 %
Jobbgarantin för ungdomar	5,9 %	8,3 %	7,3 %	8,1 %	11,7 %	10,2 %	9,6 %	14,6 %	12,6 %
Projekt med arbetsmarknads-politisk inriktning	0,3 %	0,0 %	0,2 %	0,3 %	0,5 %	0,4 %	0,2 %	0,6 %	0,4 %
Start av näringsverksamhet	0,1 %	0,4 %	0,2 %	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Särskilt anställningsstöd	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Totalt	**3,1 %**	**4,3 %**	**3,7 %**	**3,7 %**	**5,3 %**	**4,6 %**	**5,0 %**	**7,6 %**	**6,4 %**

* Arbetsträning blev ett arbetsmarknadspolitiskt program den 17 mars 2014.

Av de 239 935 anvisningar som upphörde under första halvåret 2014 var det 6,4 procent (15 339 anvisningar) som återkallades av Arbetsförmedlingen enligt förordning. Som tabell 6 visar har andelen återkallade ökat sedan första halvåret 2012, då andelen var 3,7 procent. Andelen ökade dessutom relativt sett något mer för män än för kvinnor. Andelen återkallade anvisningar till *jobbgarantin för ungdomar* ökade mest jämfört med övriga program mellan första halvåret 2012 och 2014. Det var även den andel som var störst under alla de tre redovisade perioderna. Näst störst var andelen återkallade anvisningar till *jobb- och utvecklingsgarantin*.

Andelen återkallade anvisningar till *förberedande insatser*, som enligt tabell 5 hade relativt sett stort antal upphörda anvisningar alla tre perioderna, var dock låg. Även för övriga program är andelen återkallade anvisningar väldigt låg.

7.3.2 *Återkallade anvisningar fördelat på åldersgrupper*

Tabell 7: Andel återkallade anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program i procent av totalt antal upphörda anvisningar första halvåren 2012–2014 fördelat på åldersgrupp.

	Första halvåret		
Åldersgrupp	**2012**	**2013**	**2014**
-24 år	6,3 %	8,2 %	10,8 %
25-29 år	4,1 %	4,7 %	6,9 %
30-34 år	2,0 %	2,1 %	3,8 %
35-39 år	1,9 %	2,2 %	3,8 %
40-44 år	2,0 %	2,4 %	3,7 %
45-49 år	1,9 %	2,3 %	3,7 %
50-54 år	2,2 %	2,5 %	3,8 %
55-59 år	2,3 %	2,6 %	3,8 %
60 - år	3,1 %	4,2 %	5,2 %
Totalt	**3,7 %**	**4,6 %**	**6,4 %**

Av tabell 7 framgår det att den största andelen återkallanden gjordes bland anvisningar till dem som är 24 år och yngre. Detta återspeglas även i tabell 6 där andelen återkallade var högst bland anvisningar till *jobbgarantin för ungdomar*. Under första halvåret 2014 minskade andelen återkallanden i åldersgrupperna 25–49 år, men från åldersgruppen 50–54 år ökade den något igen.

Återkallande av anvisningar som riktade sig till personer i åldrarna 30–49 år ökade mest från första halvåret 2012 till 2014.

7.3.3 Återkallade anvisningar fördelat på marknadsområden

Tabell 8: Andel återkallade anvisningar i procent av totalt antal upphörda anvisningar till arbetsmarknadspolitiskt program första halvåren 2012–2014.

	Första halvåret		
Marknadsområde	**2012**	**2013**	**2014**
Göteborg Halland	4,3 %	4,5 %	5,9 %
Nationell service*	1,9 %	1,3 %	2,1 %
Nordvästra Götaland	3,6 %	5,1 %	7,1 %
Norra Mälardalen	3,5 %	4,1 %	5,6 %
Norra Norrland	3,5 %	4,3 %	5,7 %
Småland	4,6 %	5,7 %	7,8 %
Stockholm Gotland	3,2 %	3,9 %	6,7 %
Södra Götaland	4,0 %	5,1 %	6,6 %
Södra Mälardalen Östergötland	3,6 %	4,7 %	7,2 %
Södra Norrland	3,3 %	3,8 %	5,7 %
Västra Svealand	3,5 %	4,2 %	5,3 %
Totalt	**3,7 %**	**4,6 %**	**6,4 %**

*Nationell service består Arbetsförmedlingen kundtjänst, Arbetsförmedlingen Kultur Media samt Arbetsförmedlingen Internet. Endast Arbetsförmedlingen Kultur Media kan återkalla anvisning till program.

Av tabell 8 framgår det att andelen återkallade anvisningar har en liten variation mellan marknadsområdena (om man bortser från Nationell service). Dock framgår det att andelen är högst i marknadsområde Småland samtliga tre perioder.

Mellan första halvåret 2012 och 2014 ökade andelen relativt sett mest i de tre marknadsområdena Stockholm/Gotland, Södra Mälardalen/Östergötland och Nordvästra Götaland.

7.3.4 Orsaker till återkallande av anvisning

När en arbetsförmedlare ska göra ett återkallande av anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program anger han eller hon i AIS en orsak till varför återkallandet sker. Dessa orsaker redovisas här för de två program som har störst andel återkallade anvisningar.

Tabell 9: Andel återkallade anvisningar till jobb- och utvecklingsgarantin fördelat på orsak till återkallande första halvåren 2012–2014.

Orsaker till återkallande av anvisning till jobb- och utvecklingsgarantin	**Första halvåret**		
	2012	**2013**	**2014**
Avvisar ett erbjudande om lämpligt arbete utan godtagbara skäl	1 %	1 %	2 %
Avvisar någon aktivitet inom garantin eller någon annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd	25 %	26 %	26 %
Inte har regelbunden kontakt med en arbetsförmedlare	12 %	15 %	14 %
Inte redovisar sina jobbsökaraktiviteter	3 %	3 %	8 %
Missköter sig eller stör verksamheten	8 %	10 %	10 %
Uppfyller ett nytt arbetsvillkor	42 %	35 %	33 %
Om det i övrigt finns särskilda skäl för återkallelse	8 %	9 %	9 %
Totalt	**100 %**	**100 %**	**100 %**

Av tabell 9 framgår det att den vanligaste orsaken till återkallelse av anvisning till jobb- och utvecklingsgarantin för alla tre perioderna var att den arbetssökande *uppfyllt ett nytt arbetsvillkor*. Det var också vanligt att den arbetssökande *avvisat någon insats inom programmet eller någon annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd*.

Tabell 10: Andel återkallade anvisningar till jobbgarantin för ungdomar fördelat på orsak till återkallande första halvåren 2012–2014.

Orsaker till återkallande av anvisning till jobbgarantin för ungdomar	**Första halvåret**		
	2012	**2013**	**2014**
Avvisar ett erbjudande om lämpligt arbete utan godtagbara skäl	1 %	1 %	1 %
Avvisar någon aktivitet inom garantin eller någon annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd	39 %	44 %	40 %
Inte har regelbunden kontakt med en arbetsförmedlare[18]	17 %	0 %	0 %
Inte redovisar sina jobbsökaraktiviteter	10 %	11 %	16 %
Missköter sig eller stör verksamheten	18 %	27 %	27 %
Uppfyller ett nytt arbetsvillkor	9 %	12 %	12 %
Om det i övrigt finns särskilda skäl för återkallelse	5 %	5 %	4 %
Totalt	**100 %**	**100 %**	**100 %**

Som framgår av tabell 10 var den vanligaste orsaken till att återkalla en anvisning till jobbgarantin för ungdomar att den arbetssökande *avvisat någon aktivitet inom garantin eller någon annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd*. Det var även vanligt

[18] Denna orsak är felaktig men fram till november 2012 gjorde AIS det möjligt för arbetsförmedlarna att ändå välja denna. Arbetsförmedlingen genomförde dock en systemstödsförändring den 26 november 2012 och därefter var det inte längre möjligt att kunna välja denna felaktiga orsak.

att Arbetsförmedlingen återkallade på grund av att den arbetssökande *misskött sig eller stört verksamheten*.

8 Slutdiskussion

Detta uppdrag har haft flera syften. Ett syfte har varit att kartlägga Arbetsförmedlingens handläggning av omprövningsärenden där de lokala arbetsförmedlingskontoren har ändrat beslutet om återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program. Ett annat syfte har även varit att följa upp de åtgärder som Arbetsförmedlingen avsåg att vidta efter de brister som IAF tog upp i sin rapport om återkallande 2012:16. Dessutom har kartläggningen haft till syfte att redovisa utvecklingen av Arbetsförmedlingens anvisningar och återkallade anvisningar av arbetsmarknadspolitiska program halvårsvis 2012–2013.

Antalet omprövningsärenden under ett år

Det totala antalet diarieförda begäranden om omprövning som kom in till de lokala arbetsförmedlingskontoren under perioden april 2013–mars 2014 var 708 stycken. Det var 66 omprövningsärenden som ändrades under perioden. Ärendena var fördelade mellan programmen *jobb- och utvecklingsgarantin* och *jobbgarantin för ungdomar*, vilket är naturligt eftersom det i princip bara är dessa program som återkallas.

Kommunicering före återkallad anvisning

Arbetsförmedlingen ska kommunicera den arbetssökande när de överväger att återkalla en anvisning. Kartläggningen visade att Arbetsförmedlingen kommunicerade med den arbetssökande i 49 av 66 omprövningsärenden. I 6 ärenden ändrade Arbetsförmedlingen beslutet med motiveringen att *kommunicering saknades* eller att *kommuniceringen var otydlig*. IAF noterar även att Arbetsförmedlingen använde sig av andra metoder än kommunicering som exempelvis ett varningsbrev eller en förfrågan.

Efter IAF:s kartläggning har Arbetsförmedlingen utformat en mall för ett följebrev som handläggarna kan använda vid kommunicering inför ett eventuellt återkallande av anvisning. Mallen skapar förutsättningar för att förbättra handläggningsprocessen vad gäller kommuniceringen.

Begäran om omprövning kommer in och handläggningen börjar

IAF kan notera att majoriteten av begärandena om omprövning var skriftliga i enlighet med Arbetsförmedlingens rutiner och gällande regelverk. I samband med att en begäran om omprövning kom in gjorde Arbetsförmedlingen en daganteckning i AIS i drygt hälften av ärendena. Arbetsförmedlingen bör hantera en begäran om omprövning skyndsamt vilket normalt menas inom en vecka. I mindre än hälften av ärendena (28 av 66) handlade Arbetsförmedlingen omprövningsärendet inom en vecka från att begäran om omprövning kommit in till arbetsförmedlingskontoret till att kontoret ändrade beslutet.

Om en arbetssökande får vänta mer än en vecka innan han eller hon får ett beslut kan detta möjligen påverka hans eller hennes jobbsökaktivitet negativt. Det är dock ovanligt att en sökande behöver skicka in två begäranden om

omprövning innan beslut fattas. Kartläggningen visade att Arbetsförmedlingen har ändrat ett återkallande även när begäran om omprövning har kommit in innan själva beslutet om återkallandet har fattats. I sina rutiner säger Arbetsförmedlingen dock att endast en skrivelse som kommer in efter ett fattat återkallandebeslut ska hanteras som en begäran om omprövning.

Dokumentation av orsaker till omprövning

Enligt Arbetsförmedlingens interna rutiner ska omprövningsbeslut motiveras så att det framgår varför beslutet har ändrats helt eller delvis och motiveringen ska framgå i en tjänsteanteckning i AIS. Arbetsförmedlingen följde sina interna rutiner i samband med ändringsbeslutet i 46 av de 66 kartlagda omprövningsärendena. Det fanns till exempel tydliga daganteckningar om att *ny information om nya omständigheter* hade tillkommit, vilka Arbetsförmedlingen beskrev i sin handläggning och vid behov hänvisade till andra dokument som finns förvarade i personakten.

Trots att Arbetsförmedlingen hade dokumenterat motiveringen i de flesta ärendena, är det anmärkningsvärt att i 50 procent av ärendena hade Arbetsförmedlingen angett orsaken till ändringen att de *inte följer regelverket i handläggningen* och *felaktig handläggning eller bristande information till den sökande.* I de ärenden där Arbetsförmedlingen hade konstaterat att nya omständigheter hade framkommit har IAF noterat att de har brustit i handläggningen i ett fåtal ärenden. I dessa ärenden hade de inte kommunicerat den sökande.

Kartläggningen visar även att i 30 procent av de 66 ärendena brast Arbetsförmedlingen i handläggningen eftersom dokumentationen i AIS var så otydlig att man antingen inte kan utläsa orsaken till omprövning eller att orsaken inte framgår alls.

Beslut om återkallande ändras

Av Arbetsförmedlingens arbetsordning framgår det att alla chefer på Arbetsförmedlingen har rätt att göra en rättidsprövning och omprövning enligt förvaltningslagen. En chef kan delegera beslutsbefogenheten vidare till en underställd chef eller medarbetare.

De lokala arbetsförmedlingskontoren hade gjort rättidsprövning i cirka 40 procent av de kartlagda omprövningsärendena. Rättidsprövning är dock inte nödvändigt i de fall när det finns uppenbara skäl till ändring, även om ansökan har kommit in för sent enligt Arbetsförmedlingens rutiner.

I de flesta ärenden var det en annan handläggare eller chef som hade gjort omprövningen och ändrat beslutet än den som hade gjort återkallandet av anvisningen. I ett fåtal ärenden var det samma person som hade gjort återkallande och beslut om omprövning. IAF noterar att det har skett en förändring i handläggarstödet 2014 jämfört med tidigare rutiner[19]. I det nuvarande

[19] Checklista för beslut om återkallande av anvisning, 2013-10-28.

handläggarstödet *Omprövning och överklagande av Arbetsförmedlingens beslut* finns inte beskrivet att omprövningsbeslutet bör göras av annan person än den som fattade beslutet om återkallande av anvisning så som det var tidigare.

Återanvisning sker efter ändring av beslut

Efter ett omprövningsbeslut gjorde arbetsförmedlingskontoret i de flesta fall en ny anvisning från och med dagen efter återkallandedagen. IAF noterar att det i 9 övriga ärenden som inte anvisades till den dagen hade en tidsmässig variation. Kartläggningen visade en variation från 1,5 månader innan återkallandet verkställdes till 45 dagar efter återkallandet som den arbetssökande åter blev inskriven i programmet.

Ärendet där återanvisning hade skett till en tidpunkt 1,5 månader innan återkallandet verkställdes, hade handlagts som ett omprövningsärende. Efter rättelsebeslutet felregistrerade arbetsförmedlingskontoret ärendet och gjorde en ny anvisning till det ursprungliga beslutsdatumet/första anvisningsdatumet.

I det ärende där återanvisning hade skett till en tidpunkt 45 dagar efter återkallandet, hade den arbetssökande varit arbetslös två veckor efter återkallandet, och sedan haft nystartsjobb vid tidpunkten då ändringsbeslut fattades. IAF kunde dock vid kartläggningen utläsa att Arbetsförmedlingens avsikt hade varit att skriva in den sökande till programmet redan till dagen efter återkallandet.

Även här noterar IAF en skillnad mellan tidigare rutiner[20] och det nuvarande handläggarstödet för 2014. Tidigare framgick det att vid bifallna omprövningar ska tiden ställas tillbaka till den dag som återkallelsen gjordes. Detta framgår dock inte av det nya handläggarstödet.

Uppföljning av Arbetsförmedlingens åtgärder

Arbetsförmedlingen har vidtagit åtgärder och gjort förtydliganden i ett nytt handläggarstöd daterat till 25 mars 2014 när det gäller att felaktiga beslut kan rättas även efter att tre veckors besvärstid har löpt ut. De beskriver där att ”*ett beslut som är uppenbart oriktigt kan omprövas enligt 27 § förvaltningslagen även om begäran om omprövning anses ha kommit in för sent”.*

Däremot har Arbetsförmedlingen inte ändrat besvärshänvisningen som finns i beslutet om återkallelse. Deras *”uppfattning är att den besvärshänvisning som finns, innehåller nödvändig information för att den som tar del av beslutsmeddelandet ska kunna utnyttja rätten till omprövning”.* De arbetar dock med en översyn av samtliga beslutsdokument för att ge en enhetlig och rättssäker utformning av besvärshänvisningar.

[20] C*hecklista för beslut om återkallande av anvisning,* 2013-10-28.

Utveckling av återkallade anvisningar

Både när det gäller antal påbörjade anvisningar och antal personer som var i ett arbetsmarknadspolitiskt program ökade antalet mellan första halvåren 2012 och 2013. Därefter minskade antalet till första halvåret 2014. Antalet ökade med 1 respektive 3 procent mellan 2012 och 2014. För både påbörjade anvisningar och personer i program gäller att projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning och särskilt anställningsstöd ökade procentuellt sett mest. Dock stod jobb- och utvecklingsgarantin för den största delen av ökningen totalt.

När det gäller antalet upphörda anvisningar är bilden något annorlunda. Antalet ökade mellan första halvåren 2012 och 2013, för att sedan minska till första halvåret 2014. Mellan första halvåren 2012 och 2014 minskade antalet med 13 procent. Antalet upphörda anvisningar till arbetsmarknadsutbildning minskade procentuellt sett mest, men det var minskningen i antalet upphörda anvisningar till förberedande insatser som stod för den största delen av minskningen totalt sett.

Andelen återkallade anvisningar ökade successivt mellan första halvåren 2012 och 2014, från 3,7 till 6,4 procent. Under alla tre perioderna var det anvisningar till *jobbgarantin för ungdomar* och *jobb- och utvecklingsgarantin* som stod för majoriteten av återkallandena. Skillnaden i andel återkallanden mellan båda dessa har dock ökat med åren, en skillnad som till stor del beror på att det totala antalet upphörda anvisningar till *jobbgarantin för ungdomar* har minskat medan antalet återkallanden varit relativt sett konstant.

För båda dessa program har orsakerna till återkallandena utvecklats på delvis olika sätt. För *jobb- och utvecklingsgarantin* har andelen återkallanden som gjordes på grund av att den sökande *uppfyllt sitt arbetsvillkor* minskat mellan första halvåren 2012 och 2014. Däremot har andelen med orsaken *inte redovisar sina jobbsökaraktiviteter* ökat, en ökning som troligen avspeglar införandet av aktivitetsrapporterna. Denna ökning gäller även för orsaker till återkallande av anvisning till *jobbgarantin för ungdomar*. Även andelen som missköter sig eller stör verksamheten har ökat mellan första halvåren 2012 och 2014.

Fram till november 2012 gjorde AIS det möjligt för arbetsförmedlarna att även välja orsaken *Inte har regelbunden kontakt med en arbetsförmedlare*. Detta förekom i jobbgarantin för ungdomar. Arbetsförmedlingen gjorde därefter en systemstödsförändring och efter det var det inte längre möjligt att välja denna felaktiga orsak.

9 Käll- och litteraturförteckning

Arbetsförmedlingen. *Checklista för beslut om återkallande av anvisning.* Vis 2014-07-09.

Arbetsförmedlingen. C*hecklista för beslut om återkallande av anvisning*. Vis 2013-10-28.

Arbetsförmedlingen. *Omprövning och överklagande av Arbetsförmedlingens beslut*. Vis 2014-03-25

Arbetsförmedlingen. Generaldirektörens arbetsordning. Vis 2014-03-11.

Arbetsförmedlingens skriftliga svar 2014-06-04.

Arbetsmarknadsdepartementet DS 2013:59 Åtgärder inom aktivitetsstödet m.m.

Arbetsmarknadspolitiska program – årsrapport 2013, Arbetsförmedlingens återrapportering 2014, 2014-05-02. Hämtad från www.arbetsformedlingen.se

Förordning (1997:1275) om anställningsstöd.

Förordning (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

Förordning (2007:813) om jobbgaranti för ungdomar.

Förordning (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin.

Förvaltningslag (1986:223).

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (2012). *Arbetsförmedlingens återkallande av arbetsmarknadspolitiska program* 2012:16.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (2011). *Arbetsförmedlingens beslut att återkalla anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program* 2011:33.

Bilaga 1

Kartläggningsmall

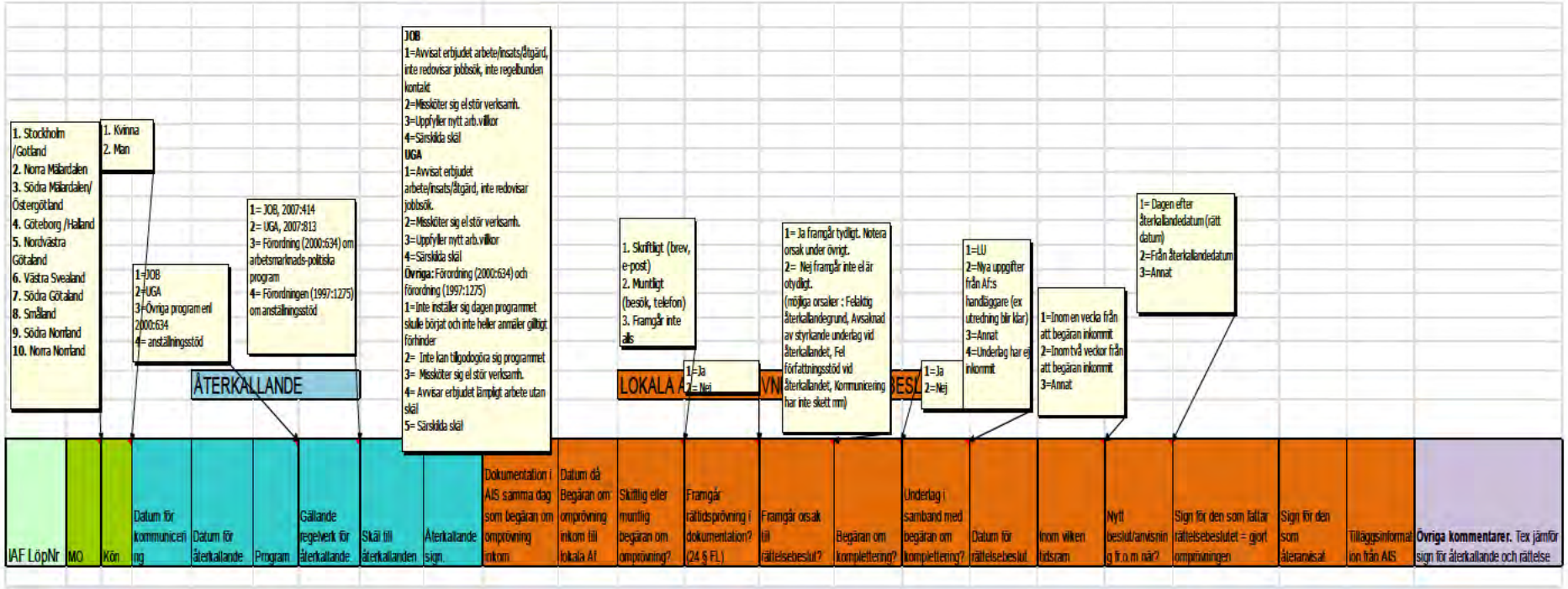

Bilaga 2

Tabell 11: Antal upphörda anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program första halvåret 2012.

	Första halvåret 2012											
	Kvinnor				Män				Totalt			
	Avbrutits	Fullföljt	Återkallad	Totalt	Avbrutits	Fullföljt	Återkallad	Totalt	Avbrutits	Fullföljt	Återkallad	Totalt
Arbetslivsintroduktion	281	4 017	2	4 300	147	1 912	0	2 059	428	5 929	2	6 359
Arbetsmarknadsutbildning	2 024	5 579	44	7 647	2 972	9 592	100	12 664	4 996	15 171	144	20 311
Arbetspraktik	1 939	8 569	8	10 516	1 984	8 412	15	10 411	3 923	16 981	23	20 927
Arbetsträning *												
Förberedande insatser	9 545	29 667	78	39 290	7 713	24 470	178	32 361	17 258	54 137	256	71 651
Jobb- och utvecklingsgarantin	26 674	9 030	2 297	38 001	31 514	10 036	2 817	44 367	58 188	19 066	5 114	82 368
Jobbgarantin för ungdomar	20 449	6 706	1 714	28 869	24 938	8 342	3 018	36 298	45 387	15 048	4 732	65 167
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning	62	234	1	297	46	121	0	167	108	355	1	464
Start av näringsverksamhet	108	1 170	1	1 279	113	1 227	5	1 345	221	2 397	6	2 624
Särskilt anställningsstöd	589	1 994	0	2 583	948	2 972	0	3 920	1 537	4 966	0	6 503
Totalt	**61 671**	**66 966**	**4 145**	**132 782**	**70 375**	**67 084**	**6 133**	**143 592**	**132 046**	**134 050**	**10 278**	**276 374**

* Arbetsträning blev ett arbetsmarknadspolitiskt program den 17 mars 2014.

Bilaga 3

Tabell 12: Antal upphörda anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program första halvåret 2013.

	Första halvåret 2013											
	Kvinnor				Män				Totalt			
	Avbrutits	Fullföljt	Återkallad	Totalt	Avbrutits	Fullföljt	Återkallad	Totalt	Avbrutits	Fullföljt	Återkallad	Totalt
Arbetslivsintroduktion	340	5 327	1	5 668	169	2 615	3	2 787	509	7 942	4	8 455
Arbetsmarknadsutbildning	2 109	5 723	42	7 874	3 603	9 496	128	13 227	5 712	15 219	170	21 101
Arbetspraktik	2 000	8 700	10	10 710	2 218	9 738	32	11 988	4 218	18 438	42	22 698
Arbetsträning *												
Förberedande insatser	13 113	34 904	193	48 210	13 094	34 357	374	47 825	26 207	69 261	567	96 035
Jobb- och utvecklingsgarantin	28 375	10 383	3 007	41 765	34 284	12 364	4 148	50 796	62 659	22 747	7 155	92 561
Jobbgarantin för ungdomar	17 808	6 372	2 132	26 312	23 731	8 977	4 348	37 056	41 539	15 349	6 480	63 368
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning	173	540	2	715	204	618	4	826	377	1 158	6	1 541
Start av näringsverksamhet	116	1 380	0	1 496	141	1 515	1	1 657	257	2 895	1	3 153
Särskilt anställningsstöd	695	1 838	0	2 533	1 068	2 674	0	3 742	1 763	4 512	0	6 275
Totalt	**64 729**	**75 167**	**5 387**	**145 283**	**78 512**	**82 354**	**9 038**	**169 904**	**143 241**	**157 521**	**14 425**	**315 187**

* Arbetsträning blev ett arbetsmarknadspolitiskt program den 17 mars 2014.

Bilaga 4

Tabell 13: Antal upphörda anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program första halvåret 2014.

	Första halvåret 2014											
	Kvinnor				Män				Totalt			
	Avbrutits	Fullföljt	Återkallad	Totalt	Avbrutits	Fullföljt	Återkallad	Totalt	Avbrutits	Fullföljt	Återkallad	Totalt
Arbetslivsintroduktion	306	4 054	1	4 361	176	1 841	1	2 018	482	5 895	2	6 379
Arbetsmarknadsutbildning	858	2 855	18	3 731	1 468	4 202	44	5 714	2 326	7 057	62	9 445
Arbetspraktik	1 186	5 301	8	6 495	1 493	6 616	21	8 130	2 679	11 917	29	14 625
Arbetsträning *	49	152	0	201	79	155	1	235	128	307	1	436
Förberedande insatser	6 980	19 342	42	26 364	5 682	15 402	82	21 166	12 662	34 744	124	47 530
Jobb- och utvecklingsgarantin	31 489	7 836	3 357	42 682	38 955	9 242	5 045	53 242	70 444	17 078	8 402	95 924
Jobbgarantin för ungdomar	16 007	3 947	2 113	22 067	20 973	5 839	4 601	31 413	36 980	9 786	6 714	53 480
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning	170	400	1	571	195	436	4	635	365	836	5	1 206
Start av näringsverksamhet	102	1 382	0	1 484	114	1 663	0	1 777	216	3 045	0	3 261
Särskilt anställningsstöd	762	2 002	0	2 764	1 386	3 499	0	4 885	2 148	5 501	0	7 649
Totalt	**57 909**	**47 271**	**5 540**	**110 720**	**70 521**	**48 895**	**9 799**	**129 215**	**128 430**	**96 166**	**15 339**	**239 935**

* Arbetsträning blev ett arbetsmarknadspolitiskt program den 17 mars 2014.